

1006/220.-ZEER GEHEIM.

Canberra, 5 juli 1960.

Onderwerp:
Gesprek met de heer C.A. Lambert,
Secretaris-Generaal van het
Department of Territories.

Ik heb de eer Uwer Excellentie te berichten, dat ik op zondag j.l. te mijnen huize een langdurig gesprek voerde met de heer Lambert, Secretaris-Generaal van het Department of Territories, waarin de heer Lambert zijn visie gaf op het huidige gebeuren in en rondom Nieuw-Guinea.

Mede daar de heer Lambert in zijn visie niet alleen staat onder de topfiguren van het Department of Territories, meen ik goed te doen de belangrijke punten uit dit gesprek en de vertrouwelijke mededelingen, welke de heer Lambert mij deed, ter kennis van Uwe Excellentie te brengen.

De heer Lambert begon te spreken over een recente uitspraak van de Administrator of Papua and New Guinea, gedaan te Rabaul tijdens een vergadering van vertegenwoordigers van de Native Local Government Councils van het Gazelle-schiereiland. Bedoelde uitspraak, welke met de nodige ophef in de zondagsbladen werd gepubliceerd, werd in het hiernevens aangeboden bericht uit "The Canberra Times" van 4 juli j.l. in wat rustiger vorm weergegeven.

De lezing van de heer Lambert stemde overeen met de inhoud van bijgeand bericht, waaruit derhalve moge blijken dat de heer Cleland in naar het voorkomt minder tactische bewoordingen de verlening van zelfbestuur op de lange baan geschoven heeft, toen hem uit de vergadering hieromtrent een vraag gesteld werd.

Deze uitspraak van de Administrator heeft zowel in de Territory als ook in Australië zelve veel verontwaardiging gewekt. Commentaren hierop zijn dan ook niet uitgebleven. Hedenmorgen verscheen in "The Canberra Times" een hiernevens aangeboden hoofdartikel onder het opschrift "Not There To Stay", waarin in duidelijke woorden wordt

-gesteld-

Zijner Excellentie
de Minister van Binnenlandse Zaken,
Directie Nederlandse-Nieuw-Guinea,
'S-GRAVENHAGE.
c.c. Heer Tijd. Zaakgelastigde, Canberra (2x)

gesteld dat de Administrator dient te worden vervangen door een figuur, "whose outlook is better attuned to New Guinea realities".

Op het Department of Territories heeft men met ontsteltenis van de uitspraak van de Administrator kennis genomen en de heer Lambert deelde mij mede dat Minister Hasluck hem zojuist had opgedragen om binnenkort naar Papua and New Guinea te gaan om deze zaak te onderzoeken en met de Administrator te bespreken.

Dit is echter stellig niet de belangrijkste aanleiding voor de reis van de heer Lambert, naar mij uit het verdere gesprek bleek. De heer Lambert vroeg mij namelijk, hoe het thans met de infiltraties in Nederlands-Nieuw-Guinea gesteld is. Ik deed hem mededeling van de mij bekende feiten, waarop de heer Lambert mij vroeg of de Nederlandse Regering in deze infiltraties naast de gebruikelijke Indonesische agitatie niet tevens een geplande communistische activiteit ziet. Bij het doorspreken hierover vertrouwde de heer Lambert mij toe dat er momenteel communistische activiteit in Papua and New Guinea wordt gevoerd onder de autochtone bevolking, welke wordt bedreven door vanuit Australië clandestien (zonder paspoort e.g. visum) uitgezonden communisten. Weliswaar heeft een en ander (nog) geen grote omvang aangenomen, doch de Australische Regering acht het noodzakelijk om zo spoedig mogelijk in te grijpen. Het voornaamste doel van de reis van de heer Lambert zal dan ook zijn het voeren van besprekingen omtrent te treffen security-maatregelen, waarbij de heer Lambert zelve in eerste instantie denkt aan toevoeging van een speciaal opgeleide security-officer aan elke District-Commissioner.

Hierna begon de heer Lambert vragen te stellen over het Nederlandse 10-jaren plan voor de ontwikkeling van Nederlands-Nieuw-Guinea. Hierbij zij aangetekend, dat ik de heer Lambert en andere leidende figuren van het Department of Territories hieromtrent reeds had ingelicht na ontvangst van de mij langs andere weg toegezonden berichten van Zijne Excellentie de Staatssecretaris van Binnenlandse Zaken en na ontvangst van de Kamerstukken, waarin hieromtrent mededelingen zijn gedaan. Destijds kon de belangstelling hiervoor op het Department of Territories (en ook bij andere officiële instanties) niet anders dan als "zeer matig" worden betiteld. Men luisterde beleefd toe, doch de commentaren op een en ander culmineerden in de voorzichtig uitgesproken vraag of Nederland niet een wat al te grote haast wilde betrachten. Ik

had daarbij wel de indruk dat sommige figuren, waaronder de heer Lambert, persoonlijk andere dachten, maar zij hadden nu eenmaal het officiële Australische standpunt te vertolken en wat dit toen (in april) was, is Uwe Excellentie bekend uit de met Minister Hasluck in Nederland gevoerde besprekingen.

Thans echter is de situatie een geheel andere. De heer Lambert ging thans diep op de Nederlandse plannen in. Enige dagen geleden deed de heer McCarthy, Assistant-Secretary for International Relations, dit eveneens. Beide heren verzochten mij om het Departement zo spoedig mogelijk nadere bijzonderheden omtrent onze plannen te verschaffen. In verband hiermede zal ik het waarderen, wanneer deze aan mij zouden kunnen worden toegezonden, zodra deze zijn opgesteld. Uiteraard geldt dit niet voor de instelling van de Nieuw Guinea-Raad, waartrent Territorien volledig is geïnformeerd, hetgeen ik reeds berichtten in mijn schrijven van 28 juni j.l. no. 975/115-Geheim.

De reden van deze plotselinge belangstelling van Territorien is duidelijk en houdt direct verband met de recente uitspraken van de Minister-President, Mr. Menzies, en van Minister Hasluck, waartrent ik bij afzonderlijke brieven reeds berichtten. De heer Lambert deelde mij mede, dat Minister Hasluck hem speciaal opdracht had gegeven om met mij over de Nederlandse plannen te spreken en mij alle bijzonderheden dienaangaande te vragen. De heer Lambert stak zijn tevredenheid over de koersverandering van zijn Minister niet onder stoelen of banken, doch deed daarbij tevens blijken van enige reserve. De heer Lambert wees er n.l. op, dat Minister Hasluck onder persie tot zijn recente uitspraak gekomen is en vraagt zich af, of de Minister in de praktijk ook zelf achter deze uitspraak zal gaan staan en haar krachtadig zal effectueren. De twijfel van de heer Lambert is naar het voorkomt begrijpelijk en is het gevolg van een teleurstelling, welke de heer Lambert in het einde van het vorige jaar heeft moeten verwerken, toen de Minister plotseling radicaal van inzicht veranderde met betrekking tot de uitbreiding van de Nederlands-Australische samenwerking middels een aanvullend regeringsmemorandum, waartoe de Minister zich tegenover Hr. Ms. Ambassadeur alhier en de heer van Beuge bereid had verklaard.

Deze twijfel zal de heer Lambert echter niet weerhouden om zich met enthousiasme en voortvarendheid voor de "nieuwe opzet" in te zetten. Wanneer de Minister zijn thans nog vaag omlijnde plannen inderdaad gaat realiseren, ziet de heer Lambert perspectieven voor een veel nauwere sa-

-menwerking-

menwerking, ook op het politieke vlak, daar het er op lijkt dat de Minister wil gaan langs de lijnen van de Nederlandse plannen, welke Zijne Excellentie thans serieus bestudeert. In dit stadium kan hierover nog niet meer gezegd worden, doch de heer Lambert zegde mij toe mij volledig te zullen informeren omtrent wat gaat gebeuren, waarbij hij er op wil werken om de in beide territoria te treffen maatregelen zo veel mogelijk op elkaar af te stemmen.

Aan dit alles voegde de heer Lambert nog toe dat, zo de ontwikkeling van Papua and New Guinea inderdaad krachtig wordt versneld, dit belangrijke financiële offers van Australië zal vragen. Volgens de heer Lambert zal bij de opstelling der plannen moeten worden overwogen, om voor de realisering daarvan een beroep te doen op de "International Bank for Reconstruction and Development" of een andere internationale financiële organisatie, op de wijze zoals enkele zelfstandig geworden Afrikaanse gebieden dit gedaan hebben.

Ik heb hiermede de voornaamste punten van mijn gesprek met de heer Lambert weergegeven. Bij deze in de huiselijke sfeer gevoerde bespreking is de heer Lambert op enkele punten veel verder gegaan dan zelfs in een goede verstandhouding tussen ambtenaren gebruikelijk is. Hierop gelet, moge ik Uwer Excellentie -wellicht ten overvloede- verzoeken om aan de inhoud van dit schrijven ter wille van bronbescherming, slechts de hoogst nodige bekendheid te willen geven.

Alleen aan de heer Tijdelijk Zaakgelastigde alhier is kopie van dit schrijven aangeboden.

De Attaché voor Nieuw-
Guinea Zaken,

H. T. Smith.